AUG 19 1921

Published and distributed under permit (No. 791), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXIX. — ЧИСЛО 192. — ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., ЧЕТВЕР, 18-го СЕРПНЯ 1921.

VOL. XXIX. — No. 192. — JERSEY CITY, N. J., THURSDAY, AUGUST 18, 1921. — THREE CENTS

СКЛАДАЙТЕ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ І ЗАКРІПЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ ГАЛИЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

РОБІТНИЧА ЮНІЯ МАЄ ЗАКЛАДАТИ БАНК

ТОРОНТО, Канада, 16. серпня. — Чотирнайцята ґенеральна конвенція Братства Зелізничих Карменів, яка тепер тут відбувається, постановила уповажнити своїх урядників розвести слідство в справі основання кооперативного національного банку, подібного до банків, основаних юніями машиністів.

Рівночасно конвенція уповажнила уряд вибудувати в місті Канзас Сити величавий будинок для юнії.

Після справоздання юнія має тепер понад 200.000 членів, а її приходи виносять понад 2,750.000 долярів. Лише чотири роки юнія мала 20.000 членів та 110.000 долярів в касі.

ГОРЯЧА ДЕБАТА НАД ПРОГИБІЦІЙНИМ ЗАКОНОМ.

ВАШІНҐТОН, 16. серпня. — В палаті послів прийшло до горячої дебати над законопроектом про виконуванне прогибіційної точки американської конституції. Ходило о те, чи мається зробити законним і дозволеним виріб пив в дома.

Дебатований тепер законопроект постановляє, що урядники мають за одержанием відповідного дозволу (варанту) входити до приватного дому лише тоді, як вони сподіються, що там вирабляють НА ПРОДАЖ АБО ПРОДАЮТЬ горячі напитки. Ряд бесідників, промовляючи до сего законопроекта, вказували на те, що така постанова забороняе лише вироблюванне напитків на продаж, а дозваляе кождому вирабляти в своїй хаті напитки для власного ужитку. Навіть Волстед, автор конституційної постанови проти напитків, не перечив, що так треба пояснити законопроект.

Зараз потім ряд бесідників став домагатися, що слова „на продаж" вичеркнути зі законопроекта, забороняючи в той спосіб виріб горячих напитків навіть для домашнього споживання. Однак за поправкою показалася менчість, а навіть Волстед здержався від голосовання, немовби даючи до пізнання, що він не має нічого проти сього, щоби люди самі собі варили домашні напитки.

Як законопроект в такій формі, як його приняла палата послів, прийме також сенат, то варенне горячих напитків для домашнього вжитку буде дозволене.

ІМЕНОВАННЄ СЕНАТОРА ЛОДЖА ЧЛЕНОМ КОНФЕРЕНЦІЇ ДЛЯ РОЗБРОЄННЯ.

ВАШІНҐТОН, 16. серпня. — Білий Дім видав заяву, що сенатор Лодж іменований американським представником на конференцію в справі розброення, котра за почином американського уряду має відбутися дня 11. падолиста у Вашінґтоні.

КОНГРЕС УХВАЛИВ СОБІ ВАКАЦІЇ.

ВАШІНҐТОН, 16. серпня. — Сенат ухвалив, що сенатові вакації мають тревати чотири тижні, а саме від 24. серпня до 21. вересня.

Проти сеї ухвали були сенатори, котрі хочуть скорого ухвалення закона проти пива, закона за добрими дорогами та законів, ухвалюючих рі[ж]ну поміч фармерам.

МІСТО ТРЕНТОН ПОЧИНАЄ БОРОТЬБУ ПРОТИ КУ-КЛУКС-КЛЕНА

ТРЕНТОН, 16. серпня. — Директор публичного безпеченьства заявив, що він зібрав незбиті докази на те, що в місті Трентоні основано філію відомої тайної організації Ку-Клукс-Клен, і що він почне безпощадну боротьбу проти неї. Членів сеї організації віддадуть до тюрми, а „як буде потреба, то розстріляється".

Він заявив, що свою акцію проти організації почне зараз, як лише вона дасться чути якимнебудь явним вчинком.

СУД ЗАБОРОНЯЄ ПИКЕТОВАННЄ.

ҐВІЛІНҐ, Вест Верджінія, 16. серпня. — На домаганне противників юнійних робітників суд видав заказ проти уставлювання пикет по місті. Заказ вичислює 11 місцевих юній робітників, занятих в будівлянім промислі, яких 100 осіб та каже, що їм не вільно в якийнебудь спосіб здержувати або перешкаджати робітникам позовника, які тепер для нього працюють або будуть працювати в будуччині.

В СПРАВІ УБИЙСТВА СИДА ГЕТФІЛДА.

САН ДІЕҐО, Каліфорнія, 16. серпня. — Рада Обєднаних Юній винесла нині резолюцію в справі убийства Сида Гетфілда, в котрій пятнує се убийство як свідоме душегубство і домагається ухвалення закона забороняючого корпораціям удержувати приватних детективів.

ВУГЛЕВИЙ СТРАЙК ТРЕВАЄ ДАЛЬШЕ.

ВІЛКЕС БАРЕ, ПА., 16. серпня. — Вісім вуглевих шибів компанії Лігай Велі Ковл Ко. не працюють через страйк робітників, які вийшли на страйк через те, що урядники компанії не хотіли говорити з комітетом робітників про зміну в довжині робочого дня і про заплату. Урядники, не питаючися робітників, зломили згоду з робітниками, на основі котрої „лейбри" мали діставати що найменче по 7-долярів, а майнери по 8 долярів денно.

Тепер страйкує коло 4.000 майнерів. Якби застрайкували усі робітники в усіх 13 шибах сеї компанії, то число страйкарів виносилоби понад 7.000.

ПЕРЕСІЧНА ПЛАТНЯ В НЮ ЙОРКУ ВИНОСИТЬ $25.71.

ОЛБАНИ, Н. Й. — Пересічна тижнева платня фабричних робітників в нюйорськім стейті виносила в червни с. р. $25.71, як се виходить із звіту міністерства праці. Ся пересічна платня є о $3.22, то є о 11 процент менша, ніж пересічна платня в минувшім році, коли кваліфіковані робітники побирали так звані високі платні, що виносили пересічно $28.93 тижнево.

МІНІСТЕР ЧІЧЕРІН ПРО БОЛЬШЕВІЮ

ПАРИЖ, 15. серпня. — Орган французьких комуністів „Іманіте" оголосив довгий комунікат советського міністра заграничних справ Чічеріна, яким виказуєсь, що підставою заграничної політики советського правительства є стремління до співділання з чужими капіталістичними правительствами.

Ся нова політика — каже Чічерін, зовсім не противиться засадам, які голосив советський уряд від самого початку.

Чічерін поділяє погляди англійського премієра Ллойда Джорджа в тім зглядї, що між Англією і Росією мусять бути навязані торговельні зносини.

Франції закидає Чічерін надто велику-анеслість в відношенню до російських советів, що приписати треба впливови ріжних байок, які оповідається в Европі про внутрішні відносини Росії. Байками зове Чічерін поголоски про агресивні наміри советського правительства в відношенню до сусідних держав.

В Росії під советами — конклюдує Чічерін — булоб все найкраще, колиб не економічна бльокада, наложена аліянтськими державами, в головній мірі з боку Франції, „сеї цитаделі системи бльокади, вимірені проти советів".

НА СТАРУ НУТУ.

Варшавський „Наруд" помістив кореспонденцію зі Львова, в якій, супроти грози розвиваючоїся в Східній Галичині більшевицької аґітації на національному ґрунті, пропонує переведення такої політики, якаб не дразнила місцевого українського населення а противно викликала в нього симпатії до Польщі, „Наруд" думає, що конче треба дійти до згоди з Українцями не так в їх як в польському інтересі.

АРЕШТОВАННЯ РОСІЙСЬКОГО ҐЕНЕРАЛА В СЕРБІЇ.

Часописи містять вістку з Білгороду, що арештовано замешкалого в Панчеві російського ґенерала Комісарова, підозрілого о участь в атентаті на сербського престолонаслідника. Комісаров був за часів Миколи II. командантом російської жандармерії.

КОНЦЕСІЇ ДЛЯ АНГЛІЙЦІВ НА УКРАЇНІ.

По словам Англійців, які прибули до Новоросійська, в Царгороді находиться в дорозі на Україну представник великої англійської фірми, який старається о концесію для перетворювання мінеральних богацтв в Донецькому басейні.

ПОМЕР СЕРБСЬКИЙ КОРОЛЬ ПЕТРО.

БІЛГОРОД, (столиця Сербії, 16. серпня. — Сегодня помер тут сербський король Петро, в 77 році свого життя.

Сербія мала аж два королівські роди, які на переміну панували над сербським народом, а се династію Обреновичів і династію Караджорджевичів.

Помершний король Петро був з роду Караджорджевичів і вступив на трон Сербії дня 15 червня 1903, коли послідний сербський король з роду Обреновичів, Александер І. зістав замордований враз зі своєю жінкою Драгою, сербськими офіцирами.

В послідних роках, померший король вже не виконував своїх королівських функцій по поводу старости і лихого здоровля.

Королівську власть справував в його імени, його другий син Александер.

НОВА ПАРТІЯ НА МАДЯРЩИНІ.

Перед самими виборами на Мадярщині б. міністер з кабінету Каролія Барна Буза творить нову політичну партію, що опирається на організації земельних робітників в числі 600.000 членів. Програмою партії є: прогнання Габсбурґів, вільний плебісцит про форму держави і радикальна земельна реформа.

ЧИСЕЛЬНІСТЬ КОМУНІСТИЧНОГО ПРОФЕСІОНАЛЬНОГО РУХУ.

Комуністичний професіональний Інтернаціонал числить 14 міліонів членів. В тому числі є 6½ міліона в російській федерації, 2½ в Німеччині, 3 в Італії, пів міліона в Америці, Англії і Франції, 800.000 в Еспанії, 600.000 в Австралії, 250.000 в Польщі і 50.000 в Швеції.

РОСІЙСЬКИЙ ПОЕТ МЕРЕШКОВСЬКИЙ ПРО БОЛЬШЕВІЮ.

БЕРЛІН, 15. серпня. — В листі до німецького письменника Бергарда Гайптмана — сучасний найбільший російський поет і письменник Димитрій Мерешковський в незвичайно острім тоні атакує Максима Ґоркого, за його службу російським комуністам. Мерешковський називає Ґоркого брехуном, тайним шпіоном, найбільшим ворогом російського народа.

Мерешковський каже, що всяка поміч для Росіян піде намарно, як довго стоять при державній кермі большевики.

„Перша річ, якою ратується повішеного — се зірвати з його шиї мотуз — каже Мерешковський. — Про се повинен знати Ґоркий.

Мерешковський пятнує Леніна як „розбишаку, що мордує російський народ" і пише далі так:

„Ленін знає, що пожива, яку заграниця дасть Росії, вистарчить на стільки, щоби він міг прокормити своїх прихильників, аби при їх помочі дальше голодом удержати своє панування над другими."

Мерешковський кінчить тим, що вже пять нещасть Божого гніву спало на Росію. Зійде ще шесте нещастє — нова світова війна, а семе нещастє принесе вже конець усему.

„РАДЯНСЬКА" РЕСПУБЛІКА.

Давна Росія була рішучо більше „конституційною" монархією — чим сьогоднішна Україна „радянською" републікою. Що можна зробити з виборів послів — знаємо дуже добре в Галичині. Лиш вибори до Рад ріжняться від виборів до сойму тим, що „інтернаціоналісти" видумали більше культурні, і більше поступові способи тероризування й перекуплювання виборців — чим шляхта в Галичині (яка з природи річи консервативна). „Інтернаціоналісти" розправлися радикально зі своїми противниками—вони відібрали їм всі засоби явної чи публичної агітації. І хтось би думав, що на виборах вийдуть самі більшевики. Борони Боже! Виходили і виходять мимо шаленої агітації (її можна порівнати приблизно лиш з американською) і с. р. і Уканісти і боротбісти (доки істнували) і безпартійні. А коли по 2-ім роззізнанню (чи уневажненню) виборів заряджувано треті й побоювалися, що таки не вийдуть „свої" — то уживано відомих шляхоцьких рецепт. Пани кличуть на вибори своїх наймитів і форналів — а більшовики мають на услуги Червону Армію. Ось примір. В одній із центральних установ (Наркомхарч) переводжено вибори. Вибори роблено вже другий раз і не вибрано ні на сміх одного комуніста. На раз впадає комусь ґеніальна думка. „Таж голосувати повинна також охоронна сотня". Число виборців зросло в двоє—і половина депутатів вийшла комуністів.

МАЛОПОЛЬСЬКІ ПОСЛИ РАДЯТЬ...

П. А. Т. доносить, що дня 9. серпня в польськім соймі у Варшаві відбудеться „засідання послів із Східної Малопольські в справах, що торкаються тієї дільниці". — Із частих засідань цих малопольських послів видно також, що справа Східної Галичини починає їх припікати.

3478 ПОЕТІВ В КИЇВІ!

Київ можна назвати тепер містом поетів, бо по донесенням французських часописів є в йому ні менше ні більше тільки 3478 поетів. Се „звання" виписали вони в своїх харчевих картках. Очевидно не всі вони поети, богато з них записалося як поети з матеріяльних зглядів. Тому, що большевики видають харчеві карти лишень членам станових організацій, то люде, що працюють умово, а не хотять примирати з голоду, приневолені записатися в якомусь стоваришенню, причім вибирають радо звання поета.

„НОВЕ ПОКОЛІННЯ РОСІЇ".

„Комунистический Труд" доносить з Москви, що з всіх заключених в совітській Росії подруж є половина виключно цивільних подруж. Одна трета часть новонароджених дітей не хрещена. Згаданий часопис сподіється, що коли взяти під увагу те, що всі школи звільнені зпід впливу церкви, то до десяти років буде виховане нове покоління Росії.

СОВЄТИ БЛАГОНАДЬОЖНІ---НЕХАЙ ПРИЗНАЮТЬ ЗАГРАНИЧНІ ДОВГИ

ЛОНДОН, 16. серпня. — В промові, виголошеній сегодня в палаті послів, Ллойд Джордж, опираючись на донесеннях британійського торговельного аґента в Москві, заявив, що голод в Росії прибрав в дійсности катастрофальні розміри.

В цїли відвернення катастрофи, потрібно міжнародних зусиль з боку других держав і народів, в напрямі допомоги Росії.

Найлучший спосіб, яким Росія зможе узискати поміч з заграниці є той, єли советське правительство признасть своє зобовязання в відношенню до заграниці, що в минулім часі вислала до Росії свої товари або вложила свої капітали в російських предприємствах.

Ллойд Джордж говорив дальше, що після обчислень британійського заступника в Москві, потрібно виложити 35 міліонів анґлійських фунтів штерлінґів, щоби можна було в належнім обемі подати поміч голодуючим масам російського населення.

Премієр апелює до палати послів, щоби в справі помочі Росії не руководитися ніякими упередженнями, бо навіть в Парижи ніхто не старається тепер, щоби з російської нужди кувати для себе політичний капітал.

Конечною є річию, — продовжав Ллойд Джордж — споводувати селян в Росії, щоби вони видали укриті запаси поживи в заміну за річи, потрібні їх хозяйству.

Рівнож треба подбати, щоби средства комунікації в Росії привернути до порядку, бо тільки тоді буде можна поживу розділити між голодуюче населення в належний час.

Се все може бути зроблене тоді, коли советське правительство признасть свої зобовязання — не за военні довги, бо се справа, яка може бути пізнійше полагоджена, але за товари і гроші, які заграниця в передвоєнних часах дала Росії.

Коли советський уряд має намір, щоби узискати довірря і в час страшного нещастя приєднати для Росії торговельний світ — він без вагання повинен признати давні зобовязання Росії супроти заграниці.

———o———

Промова Ллойда Джорджа, виголошена під безпосередною адресою советського правительства, незвичайно характеристична.

Вона ілюструє як капіталістичний світ і правительства капіталістичних держав — сегодня оцінюють російські совети.

Совети перестали бути грізними противниками капіталу, бо вони вже зрезиґнували з впроваджування в життя своєї первісної комуністичної програми.

Совети перестали бути грізними противниками теперішних капіталістичних правительств, над яких поваленнем початково працювали, бо вони покинули вже аґітацію за „всесвітною революцією".

Совети хочуть війти в торговельні зносини з капіталістичним світом — вони хочуть при помочі чужого капіталу піднести рільництво, промисл і торговлю Росії.

Се все заграниця дасть в своїм власнім інтересі, бо без російських сирих матеріялів і без російських продуктів, в ніякій европейській державі, а також і в Америці, економічне життя не може прийти до рівноваги.

Заграниця пішле сейчас до Росії своїх інжинірів і робітників, щоби направили російські зелізниці, засипле Росію товарами, щоби за них видістати продукти від селян.

Советське правительство вже у всім алрайт.

Як ще признасть заграничні довги Росії з передвоєнного часу совети вже будуть в очах прочого світа зовсім благонадьожні і нема причини чужим правительствам на се наставати, щоби людий, які вже тільки з назви є комуністами і революціонерами, усувати якими небудь репресіями від власти.

Самий дальший природний розвиток життя в Росії їх від власти змете. — Зам. Ред.

СПЕЦІЯЛЬНА НАРАДА АМЕРИКАНСЬКОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА В СПРАВІ ПОМОЧІ РОСІЇ.

ВАШІНҐТОН, 16. серпня. — Президент Гардінґ відбув сегодня з членами свого кабінету нараду в справі способу уділювання помочі голодуючій Росії з боку американської ратункової адміністрації, тому, що російські совети затялися, щоби ціла контроля при розділюванню поживи голодним масам в Росії — була в руках советських органів.

На нараді перейшла гадка, що хотяй засадничо Америка мусить домагатися, щоби контроля над американською ратунковою акцією в Росії була виключно в руках американських представників — однак американське правительство, коли се буде конечне, нічо не буде мати проти сего, щоби нагляд при веденню цілої ратункової акції в Росії спочивав в руках мішаної комісії, до якої війдуть представники европейських держав і Америки.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign ond Jersey City Rates.		В Джерзи Ситі і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ГРОШІ НА БОНДИ

ПОЗИЧКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ НАЛЕЖИТЬ СЛАТИ НА АДРЕСУ:

DIPLOMATIC REPRESENTATIVE OF GALICIA (2ND DEP.)

1901 COLUMBIA ROAD, N. W., WASHINGTON, D. C.

ТА ПОДАТИ ІМЯ І АДРЕСУ. БОНДИ ВИСТАВЛЕНІ НА 5, 10, 25, 50 ТА 100 ДОЛЯРІВ

ПЛАТНІ АҐЕНТИ МОСКВИ.

Кілька днів тому назад ми подали дослівний перевід листа, який один з чільних чеських комуністів Кучера помістив в чеській праській ґазеті „Право Ліду".

Лист не так дуже цікавий тим, що його писав один з провідників чеських комуністів, і як видно в московських большевиків дуже довірена особа. Не цікавий він і тому, що він писаний ще одним комуністом, який пізнавши большевиків зблизька, постановив зірвати з ними всякі зносини. Не цікавий він з сего згляду тому, що таких комуністичних дезертирів по всему світу є дуже богато; вистарчить хочби згадати італійського соціяліста Серраті, колись визначного члена Третого Інтернаціоналу, а нині завзятого противника большевиків; далі французького робітничого провідника Лонґета, колись визначного члена Третого Інтернаціоналу, нині виклятого московським папою; хочби німецьких комуністів Леві, Кляру Цеткін, Давмінґа і других членів виконавчого комітету німецької комуністичної партії, які будували німецьку комуністичну партію в Німеччині, а опісля посварилися з московськими диктаторами; або хочби українського комуніста Винниченка, який доти вірив в інтернаціональність московських комуністів, поки самий не змірив.

Зате більше цікавий виступ Кучери тими мотивами, які він подає за причину свого виступлення проти московських комуністів. Першою причиною було перекупство, якого загально уживають московські комуністи. Він, вірний чеський комуніст, котрий нераз може зазирав смерти в очи, віруючи в свої ідеали, думав, що всі комуністи такі, як він, що всі вони вірують в ідею, і за неї життє готове положити. Та його поїздка в Москву, показала зовсім що инчого. Вона його навчила, що комуністи не такі великі безсеребренники, як вони себе представляють, що провідники московського Інтернаціоналу се добре знають, і що тому вони на право і на ліво послугуються перекупством, щоби наеднувати собі прихильників. Кучера згадує, що московські комуністи дали чеській комуністичній партії на пропаґанду 5 міліонів чеських корон, кромі сього осібно дали Мадярам для пропаґанди в Словаччині, а ще осібно чеським Німцям. Кромі сього поодиноким комуністичним безсеребренникам видано такі суми:

„Синку з Простейова 33 великі діяменти, Фридриху з Брна 16 великих діяментів, делеґатам другого зїзду комуністичного інтернаціонала Мілошу Ваньку Гугі і Запотоцькому частину „золотого запасу", в свій час відобраного в Київі й Москві у заможних Чехів. Були то золоті ретязі, перстені з брилянтами, годинники й т. ин. Так, наприклад, Мілош Ванек помимо всього иншого віз в споднях золотий сильний ретязь навинутий замість тканини. Стайн з Праги 5.000 англійських фунтів штерлінґів і 85.500 німецьких марок."

Се все називалося, що дається на цілі партії.

Однак давали також „особисті" дарунки послушним аґентам Москви:

„А щоб працювали по наказах московських, діставали ще ідучі комуністи і для себе особисто. Так дістав Метз з Праги 40.000, Весарж Йозеф 40.000, Беранек Густав 40.000, Салат Ярослав 40.000, Стейн з Праги 20.000, Трауб Леопольд, Піль Ярослав, Ріттер Карель і Собота Йозеф по 10.000 царських карбованців. Останні менш впливові товариші діставали від 3-о до 5 тисяч царських карбованців. Се звичайно не є повний виказ всіх виданих грошей."

Зі слів Кучери видно глибоке обурене чесної людини на зусилля ширення комунізму такими способами. Його се обурює, бо він знає, що переведена в той спосіб „пропаґанда" може наловити людий, але не ідейних і чесних людий, і не борців за ідею, а самих продажних падлюк, які нині пишуть за комуністами, бо комуністи платять, а завтра так само остро готові писати за противниками комунізму, як сі заплатять більше.

Через те Кучера порвав з такими платними перлами і діямантами і німецькими марками і чеськими марками комуністами і став „контрреволюціонером".

НА КРАЮ ПРИРВИ.

Польська фінансова кріза. — Кабінет без більшости. — Корупція. — Атентати й повстання. — Кресова політика. — Керенський про Польщу. — Відносини з сусідами. — Не поможе і Франція!

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

Минають дні, минають літа, — а новоутворена польська держава все не може сконсолідуватися. Кождий новий день, замісць принести поліпшеннє, все більше заострює внутрішнє й зовнішнє становище Польщі, й неминучість тої катастрофи, яка для одних є страшною, а для других бажаною, стає все більш очевидною.

Добре знана в цілім світі система „польскої господарки" довела до того, що останніми часами фінансове положенне стало ще гіршим. Ще на початку червня німецька марка коштувала в Варшаві 13 польських марок. Про кращі валюти нема вже й мови; навіть австрійська корона являється тепер для Польщі недосяжним ідеалом, бо **незабаром польська марка зможе рівнятися хиба тільки з совітськими рублями.**

Після обрахунку Польської Краєвої Позичкової каси оббіг польських банкнот досяг на початок червня висоти 94.575.-834.407 марок, причім за одне минуле півріче випущено нових банкнот на суму 32.727 міліонів марок!

Не зважаючи на се, кабінет Вітоса вніс до сойму законопроєкт, щоб урядови дозволено було випустити ще на 20 міліярдів нових банкнот і щоб міністрови фінансів дано було необмежене право взяти під свою контролю обороти з чужими валютами. В соймовій комісії сей аконопроєкт ухвалено **більшістю одного голоса (!)**, а на загальних зборах сойму урядовий проєкт зістав ухвалений **більшістю 10 голосів**, та й се лиш дякуючи тому, що ліві утрималися від голосування.

Зате скільки прикростей довелось урядови вислухати! Посли відверто обвинувачували уряд, що державні кошти витрачаються на партійні справи урядових партій, що члени сих партій зашімані в корупції... А краківський „Час", загалом такий обережний, писав під час дебати з приводу сього внесення: **„Полька марка падатиме далі, поки польські соймові посли, як се було досі, на протязі двох років „дороблятимуться" до великих маєтків вартістю в богато міліонів".** Варшавська урядова преса вимагала від соймового президента Тромпчинського, щоб він зажадав від редакції „Часу", аби вона назвала імена, але Тромпчинський мудро від сього ухилився.

Такий стан річий утворює добрий ґрунт для комуністичної аґітації. **Серед самих соймових послів ся аґітація має великий успіх.** Отсе недавно соціялістичний посол Ланцуцкі виступив зі соціялістичної фракції й оголосив себе першим комуністичним послом у польськім соймі. В Познані соціялістичний провідник, редактор місцевої соціялістичної часописи й партійний скарбник Поранкевич також прийшов на сторону комуністів, причім цілий місцевий партійний комітет став на його сторону.

Коли таке діється „на верхах", то ясна річ, що „в низах" рух поширюється ще більше й набирає ще небезпечнійших форм. Не зважаючи на заходи поліції та війска, большевицька аґітація шириться серед мас, і комуністичні відозви та „метелики" починають говорити все острійшою мовою. Першим наслідком сього суть **численні замахи на Пілсудського.** Останній з сих замахів стався кілька днів тому: якийсь невідомий вдерся до кабінету Пілсудського в Бельведері й кілька разів вистрілив у нього. Поліція арештувала невідомого й разом з тим арештувала ще кількох осіб, причім виявилось, що **істнував плян повалити нинішній польський уряд.** Місцевій пресі заборонено було про се писати.

Страйки, демонстрації й всілякі розрухи не припиняються. Вже від двох тижнів страйкують робітники текстільних фабрик у Лодзі, Томашові й Ченстохові. В Лодзі кілька тисяч страйкуючих пішли до палати воєводи демонстраційним походом, причім кінна поліція стріляла в натовп і богатьох поранила та поарештувала. В Познані рівночасно вибухнули вуличні розрухи, причім юрба виплюндрувала богато склепів.

Безсильна впорякувати внутрішні відносини, нездатна спромогтись на якунебудь сталу економічну й соціяльну політику, Польща тільки в своїй кресовій політиці додержує сталої лінії, систематично поборюючи й поневолючи все непольське. У своїй манії величности вона доходить до смішного. Так, недавно в Варшаві вийшла книжочка — „Ґеоґрафія обєднаної Польщі", — де **до суто-польської території зачисляється також Київ!** А шкільна інспектура Рівенського повіту, на Волині, населеного на дві трети части Українцями, орґанізує курси „полонознавства" для народніх учителів, ніби то се може зміцнити симпатії українських учителів до Польщі...

Навіть частина польської преси остро нарікає на такий напрям кресової політики. Соціялістичний „Роботнік" пише з сього приводу: „Польська конституція забезпечує всім польським промадянам волю віри й право вживання рідної мови в школі. Та се лише на папері. **На кресах Українці не мають де молитися, бо їм замикають церкви, відбирають кладовища, палять церковні річи, нищать поважані образи.** Се не **звісні пльотки.** Протягом двох годин оповідали про сі злочинства українські делеґати з Холму, Грубешова й Замостя зєднаним соймовим клюбам, і **холодні дрощі пробігали по нервах слухачів"...**

До сього голосу польської часописи — загалом не такої до нас прихильної, — варто дотočити голос бувшого голови російського революційного правительства Керенського, вже цілком до нас неприхильного. Для Керенського Українці не істнують: він пише тільки про „русское населеніе" та про його страждання під польським ярмом. Але що він пише!

„Плач і стогін доноситься до нас зі всіх кінців Холмської Руси, Підляша, Полісся, Галичини, Волині, Білоруси. Задихуються й знесилюються від сваволі й знущань руські селянські маси, винні лише в тім, що вони не Поляки, не католики! Начеб то на те лише здалася свобода Польщі, щоб воскресли в південно-російських краях усі страхіття середніх віків!

„Во імя спільного, будучого, во імя і нашої і вашої свободи ми, російські революціонери й демократи, підносимо свій голос проти того ганебного, що діється в вільній Польщі"...

Читаючи сі острі й гіркі нарікання „Роботніка" та Керенського, мимоволі хочеться сказати: „камні возопіяше"... Дійсно, коли польські часописи, коли російські „революціонери й демократи" — для тих і других, як відомо, українське питанне є ще чимсь у кращім разі невирішеним — осуджують ту польську кресову політику, то можна собі уявити, як вона в дійсности виглядає.

Таку саму брутальність і неподатливість проявляє Польща також і що до своїх зовнішних сусідів. Напад Корфантого на Горішній Шлеск, напад Желіховського на Вільну, — про сі „подвиги" польських зайдиголів світ занадто добре є поінформований. Зате мало хто знає, що в **Литві істнує польська терористична орґанізація, яка має метою поодинці винищити всіх борців за литовську самостійність.** Ся орґанізація („боюфка") вже заманіфестувала своє істнуванне кількома замахами на видатнійших литовських політичних діячів, а отсе недавно одним з її членів доконано **замах на литовського міністра закордонних справ д-ра Луріцкіса.** На щастє, вистріл не влучив, але орґанізація не складає зброї, що видно з погрозливих листів, які вона розсилає литовським міністрам і політичним діячам, особливо відомим своєю боротьбою за самостійність Литви та її незалежність від Польщі.

Чи насміляться польські імперіялісти перейти від погроз на адресу Чехословаччини до відвертої війни — в сім можна дуже й дуже сумніватися, але шаблями Поляки брязчать здорово. **Спір за Тешенський край** ще в кождім разі не є скінчений, і Польща з великим апетитом зазіхає на тешенські вугольні копальні. Перед кількома тижнями справа виглядала так, що між Польщею та Чехословаччиною дійшло до порозуміння. Новий польський міністер закордонних справ Скірмунт заявив навіть офіціяльно, що Польща зрікається своїх прав на Тешен. Та се викликало з боку польських партій такі острі протести, на Скірмунта посипався такий град обвинувачень, що він мусів повернути назад, і від несподіваної приязні між Польщею та Чехами нині не залишилося й сліду. **Шабельний брязкіт знов лунає по Польщі,** й хто знає, що ще з сього може вийти.

Дурна й безголова польська політика починає відштовхувати від неї навіть її одиноку й досі так вірну приятельку — Францію. Політично Франція ще підтримує Польщу, але фінансову допомогу вона вже їй відмовляє, й **всі спроби польського уряду дістати в Франції позичку скінчилися нічим.** А що буде, як Франції обридне сваритися з цілим світом за Польщу й вона покине її також і політично?

Мабуть, кого ділили чотирі рази, того ділитимуть і в пяте.

23. липня. **Радянин.**

ВЧІМСЯ ВІД НАШИХ ВОРОГІВ.

(Надіслана стаття).

В Злучених Державах проживає чотири міліони Поляків. Кілько американські Поляки підписали на польську позичку? — Ні більше, ні менше а **сорок міліонів долярів.**

Американські Поляки купили польських бондів на суму **сорок міліонів долярів.**

Американські Поляки зложили поверх десять міліонів долярів жертв на польську Ржеч Посполіту.

Американські Поляки дальше купують польські бонди і дальше складають жертви на Польщу.

Ті міліони сиплять американські Ляшки, щоб будувати ляцьку державу на українській земли, щоб годувати ляцьке війско і жандармів, щоб запрягати український народ в панщизняне ярмо.

Пятьдесять міліонів долярів! То так роблять Ляхи в Америці.

Кілько-ж гроша, кілько не міліонів, але тисяч зложать американські Українці на визволенне рідного краю і рідного народу з ляцької неволі?

* *

Ляхів в Америці є чотири міліони. Вони зложили позичкою і жертвами пятьдесять міліонів долярів для Польщі.

Українців в Америці рахують пів міліона. Якби Українці в такій самій мірі складали на Україну позичкою і жертвами, як американські Поляки зложили на Польщу, то зложилиб пять міліонів долярів на позичку Україні, а оден міліон і двіста пятьдесять тисяч долярів жертв для України.

Вчімся від ворогів!

Мимо волі мусите їх любити!
Вони ВИРІЖНЯЮТЬСЯ
Вони є ЗНАМЕНИТІ
БІЧ-НОТ
ЦИҐАРЕТКИ

З ІТАЛІЙСЬКОЇ ПОЛІТИКИ.

Нові вибори. — Національне питанне. — Вільна школа. — Кабінетна кріза.

(Від власного кореспондента).

Попередні вибори до італійського парляменту були дали таку силу соціялістам, що супроти партійного роздробленя буржуазних партій правительству дуже важко було зібрати більшість. Премієр Джолітті довший час доказував тої штуки, аж в кінці се йому надоїло і за його порадою Кополь розвязав парлямент.

Одначе нові вибори не сповнили надій премієра. Сила соціялістів у парляменті мало що зменшилася, а трудности утворення більшости проти соціялістів остали ті самі.

При сім нові вибори пригадали Італії, що вона, одержавши наслідком світової війни неіталійські землі, перестала бути чисто національною державою, якою була доси. Німецькі й південно-славянські посли до італійського парляменту виступили на перших засіданнях з своїми національними заявами, в яких говориться, що Німці й південні Славяни, які належать до італійської держави, підчиняються тільки силі, але не зрікаються змагань до національного зєдинення з матірним пнем.

Те саме національне питанне, яке перед світовою війною лунало в мурах австрійського парляменту, появилося тепер в італійськім парляменті. Що правда, не в такій острій формі, бо Німці й південні Славяни тільки в невеликих відломках належать до італійської держави, — але все таки появилося. Як перед світовою війною Італійці, які належали до Австрії, мріяли про відірванне від Італії і зєдиненнє з матірним пнем, так само тепер Німці й південні Славяни, прилучені до Італії, хотіли би відірватися від неї.

Се — тільки один з численних примірів, які ярко показують, що світова війна не перевела нових державних границь на основі національної справедливости, тільки перемінила ролі гнобителів і гнетених.

Одначе італійським імперіялістам границі Італії ще за малі, вони хотіли би їх ще розмирити. Посол Муссоліні згадав у своїй промові, що є ще Італійці, які не є зєдинені з італійською державою, а саме Італійці в тессінськім кантоні в Швайцарії. І навіть закинув їм, що вони є злі Італійці і занадто підлягають німецькому впливови, себто впливови швайцарських Німців.

Ся промова Муссоліні викликала різкий протест в Швайцарії. Сам Джолітті поспішився загладити враженнє промови Муссоліні, величаючи Швайцарію за її заслуги дл яс справи мира і заявляючи, що в інтересі мира є потрібна ціла, ненарушена Швайцарія.

Оглядаючися за більшість, Джолітті зближився до італійських клерикалів, які до недавна стояли в різкій опозиції і навіть бойкотували вибори з огляду на політику італійського правительства супроти папської столиці. Доносили, що клерикали мають згодитися вступити в склад більшости, коли правительство дасть їм „вільну школу".

Що се значить? В Італії школи є під доглядом держави, яка держиться принципу світської школи. Клерикали хотіли би закладати церковні школи, які оставали би виключно під впливом церкви. Се своє домаганнє називають вони домаганнєм „вільної школи", себто школи, вільної від нагляду правительства.

Деинде, прим. в бувшій Австрії, де держава давала церкві великий вплив на школу, „вільної школи" домагалися ліберали й соціялісти. Тут клерикали домаганнє „вільної школи" завзято поборювали.

На сих двох примірах бачимо, як політичні партії граються тими самими назвами, закриваючи ними свої інтереси. Там, де „вільна школа" означає визволенне школи зпід впливу церкви, — там клерикали є завзятими ворогами „вільної школи". Там знов, де „вільна школа" означає здобуттє для церкви впливу на школу, там „вільна школа" є кличем клерикалів.

Як показала політична дебата в італійськім парляменті, Джолітті таки не здобув бажаної більшости. Найбільше всі політичні партії критикували заграничну політику і міністра заграничних справ Сфорци. Праві партії були невдоволені, що Італія занадто уступок робить Югославії. Ліві партії критикували знов становище Сфорзи супроти Німеччини, де він на їх думку занадто йде на руку Франції. При голосуванню над довірем для правительства воно одержало таку незначну більшість, що Джолітті вважав за відповідне податися з цілим кабінетом до димісії.

Преса вказує на те, що критика заграничної політики відносилася до особи міністра заграничних справ, а не до особи премієра, і тому ніщо не стоїть на перешкоді, щоб Джолітті утворив новий кабінет.

Та хто не утворивби кабінету, політичні трудности ледви чи зменшаться, бо розбиттє на партійні ґрупи, які не можуть на довший час обєдинитися на одній плятформі, не дає змоги утворити тривкої більшости.

29. червня 1921.

Д-р Михайло Лозинський.

СМІХУ ДО РОЗПУКУ
найдете у львівськім сатирично-гумористичнім ілюстрованім журналі
„БУДЯК"
який надіслано до видавництва „Свободи" в кількадесять примірниках. Поодиноке число коштує 5 цнт. Можете замовити отсі числа: 1, 2, 3, 4, 5-6, 7, 8-9, 10, 11. Подвійні числа по 10 цнт. Вишлеться сейчас.
До набуття у
"SVOBODA",
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ЦІКАВЕ!
Чому Українське Корабельне Представництво під назвою
СТ. МИЛЯНОВИЧ І ВАЙЛ КО.
Є НАЙБІЛЬШЕ?
Тому, що обслугує найбільше українських людий. А чи далеко з діпа чи від шіфи до тої Української Корабельної Фірми? Ні! Від кождого діпа і від кождої шіфи найбільше 5 мінут їзди. Незабувайте їх адреси.
S. MILANOWYCZ & WEIL CO.,
193 Grand St., Jersey City, N. J.

Closely bound

ДО ВІДОМОСТИ

ТИМ ЩО ХОТЯТЬ ВІДІХАТИ ДО КРАЮ ТИМИ ТИЖНЯМИ

УКРАЇНСЬКЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО ВСІХ КОРАБЕЛЬНИХ ЛІНІЙ, ЯКЕ ЗНАНЕ ВІД ДОВШИХ ЛІТ ФІРМИ

С. Милянович і Вайл Ко.,

Кождий цент виданий в чужі руки змішняє силу наших ворогів

отсим подає до ласкавого відома всім Українцям що на 27. сего місяця віліжджає через наше Українське Корабельне Бюро дуже богато Українців до Галичини з ріжних повітів які відїзджають на шіфі „АМЕРИКА" просто до БРЕМЕН.

Таксамо маємо вже богато замовлень на 3. септембра на щіфу „ДЖОРДЖ ВАШІНҐТОН" просто до Бремен. Тож хто має з Вас замір відіхати до краю з родиною чи самотний а хоче мати порядне товариство, то прошу ще днесь замовте собі в нас місце на однім з тих двох кораблів котрі йдуть тілько 8 днів до Бремен без пересідання.

Прошу виповнити сесю ДЕКЛЯРАЦІЮ і прислати до нас на знаку від довших літ адресу.

1. Імя і назвиско .... літ......
.... літ......
.... літ......
.... літ......

2. Яка Ваша тутейша адреса.......................................

3. Звідки Ви з краю?.......................................

4. Маєте вже пашпорт?.......................................

Тому зважайте на клич: „Свій до свого!"

УВАГА:—Наша 12 літна обслуга яку ми положили спеціяльно для Українців ручить Вам згори, що таньше і ліпше ніхто не може Вас обслужити. Українська корабельна фірма С. МИЛЯНОВИЧА є знана не від нині і тисячами Українців виїзджає і приїзджає з краю, і тисячами Українців можуть посвідчити за нашу обслугу, проте згори можете бути певні що як вже в нас не дістанете порядної, скорої і таної обслуги, то вже хиба ніде. Пишіть по розклад їзди всіх ліній а сейчас отримаєте. 87-93

Наша адреса через 12 літ все та сама.

S. MILANOWYCZ & WEIL CO.

193 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

Telephone: Montgomery 2605.

СХІДНА ГАЛИЧИНА І ПОЛЬСЬКА ПРЕСА.

„Квестія Східної Галичини знову випливає".

Навязуючи до заяви Ллойда Джорджа і поголосок про автономію Східної Галичини, пише краківський консервативний „Час" в статті п. н.: „Квестія Східної Галичини зсову випливає":

„Інтерпеляція лорда Сесіля була без сумніву замовлена премієром, а то в тій ціли, щоби Ллойд Джордж мав нагоду підкреслити факт, що Східна Галичина є тільки провізорично окупована Польщею, а її населення само порішить свою приналежність. Є це отже мементо під адресою Польщі, вправді тільки іменем Англії, але дуже характеристичне. Становища прочих союзників не знаємо, але знаємо, що в Римі і Парижі гостив в останніх тижнях митр. Шептицький, а навіть знаємо, що був принятий Бріяном. Багато за тим промовляє, що Франція і Італія забажають і тут шукати порозуміння з Англією — чиж навіть можуть, якби навіть хотіли, їй опертися? Щож до симпатії, яка є в римській курії для обітниць митр. Шептицького, ніхто хіба не має сумнівів. Так отже і від цеї сторони від Збруча і Дністра видко чорну хмару.

Перед нею боронить ся польський уряд, як досі, не дуже енергійно. Два роки, від дня 25. червня 1919 р. дивився на справу Східної Галичини на загал безрадно і апатично. Коли щонебудь бажав зробити в справі Східної Галичини, вважав наперід, чи не наробить це крику. При великому заогненню, в якому та справа находиться, крик з якоїсь сторони виривався, а тоді польський уряд вмивав руки. Щойно в останніх днях — під впливом страху за будучину цілої дільниці — читаємо, що уряд відгрожується виступити активно".

Зупиняючися над проектом автономії для Східної Галичини і заходами в цій справі східногалицьких польських послів, „Час" пише далі:

„За мало маємо подробиць, щоби виробити собі погляд, котра концепція реальніща. Про реальність може рішати тільки одна обставина, а саме згляд на заграничну ситуацію. Цей проект буде кращий, котрий буде більше доцільний для уратування Східної Галичини перед загрожуючим їй протекторатом зі сторони Союзу народів. Мусимо витворити такий проект, щоби держави мусіли признати, що не мають підстави до якогонебудь мішання у відносини між нами і Східною Галичиною. Англія буде хотіти узискати це за всяку ціну — а чи зможе, це завиcить у великій мірі від нашої розумної або і нерозумної політики супроти Українців. Що натомість є розумною політикою, про це істнують від давна в Польщі два діяметрально суперечні погляди!

Ті погляди, поборюючі себе так довго в краю — що найменше від о. Качали, від приїзду Драгоманова, від угоди з Лаврівським — мусять тепер ще раз і то рішучо з собою стертися, а що найважніще не на тлі загально-европейської політики, навіть світової. Тлом для них доспіваюча в цій хвилині в Лондоні ірляндсько-англійська угода. Мимо цілої ріжниці у відносинах, до цего то камертону будемо мусіли дотягнути наш „гом рул" в Галичині, коли хочемо діпняти пожаданого ефекту в заграничній опінії".

Польський земельний народній суд.

„Роботнік", обговорюючи справу „Земельного народнього суду" в Східній Галичині пише:

„Це питання має два облича. По перше, що це таке „Земельний народній суд?" Наша конституція, оголошена в дневнику законів, що обовязує у всіх дільницях і бувших заборах не знає цеї інституції і годі зрозуміти, як цего роду інституцію можна толерувати.

По друге, Східна Галичина находиться під польською окупацією, доля цеї країни залежна від Ліги Народів і Найвищої Ради. Ми повинні робити, що можемо, більше, як можемо, щоби ця стара польська (?) земля лишилася при Польщі. Повинні ми подбати за симпатію місцевого населення. Замісць менше ефективної політики, але тяжкої, повної горожанської жертвенности, дневникарі, політики зпід стягу „Слова Польского" і „Ґазети Варшавскої", ведуть політику дуже небезпечну, що чолом бе перед воюючим націоналізмом".

Польський „пуч".

Львівська „Ґазета Цодзенна", пише:

„Ахт Ур Абендблят" доносить в телеграмі з Варшави про мнимо плянований польським урядом замах на Східну Галичину. Деякі вісти, так пише дневник, вказують на те, що Европа находиться на передодні нового польського „пучу". Так як ґен. Желіґовскому в Вильні і Корфантому на Горішному Шлеску, припоручено ту ролю відомому з бруталыности в часах боїв з 1919 р. ґен. Івашкевичови. Припоручено йому неофіціяльно творити на терені Східної Галичини добровольчі формації. Ґен. Івашкевич одержав в цій цили від начальника держави і міністра війни необмежений урльоп і уповноваження. На підставі відомих взорів вислано до Східної Галичини велику скількість провокаторів, аби спровокувати повстання Українців і умотивувати акцію добровольної армії в цили задержання окупації на необмежений час".

АДВОКАТСЬКА КАНЦЕЛЯРІЯ ДЛЯ ВИГОДИ УКРАЇНЦІВ.

Маю честь повідомити моїх знакомих і всіх Земляків, що я вступив на практику в канцелярії адвоката

MORGAN T. DONNELLY
51 CHAMBER STREET,
Room 719,
NEW YORK CITY.

Ся канцелярія полагоджує цивільні і карні та инші справи в стейті Ню Йорку, та всі справи, що підлягають федеральним законам.

При співучасти моїй і п. Володимира Кніґиницького, бувшого довголітного судії в Галичині, провадиться

ПРАВНИЙ ВІДДІЛ ДЛЯ СТАРОКРАЄВИХ СПРАВ.

Всякі орудки полагоджується совісно.

Др. СЕМЕН ДЕМИДЧУК,
кандидат адвокатури.

СИРОТИ ПІСЛЯ ВІЙНИ.

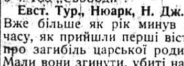
Між цілою громадою нещасть, що їх війна навела на людей, одною з найбільших злиднів є осиротіння дітей, які на війні стратили батьків, своїх опікунів і кормителів. По обчисленням американського товариства Червоного Хреста, після послідної війни стало на світі поверх 12 міліонів дітей сиротами.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

О. К., Гейзелтон, Па. — Те, про що Ви питаєте, є поміщене в ч. 188 „Свободи".

Евст. Тур., Нюарк, Н. Дж. — Вже більше як рік минув від часу, як прийшли перші вістки про загибіль царської родини. Мали вони згинути, убиті на основі присуду одного місцевого совету ще в липни 1918. року. Офіцери з противольшевицьких організацій переводили опісля докладне слідство в тій справі, котре виказало, де, коли і серед яких умов се сталося. Большевицьке правительство факту розстрілу царя і його найблизчої родини ніколи не перечило, хоч певно булоби се зробило, якби се була неправда. На основі сего смерть царя, здаєсь, не підлягає сумніви.

CUNARD-ANCHOR

Найбільші, найскорші кораблі в світі. Найчемніша обслуга для пасажирів. У Вашій місцевости або сусіднім місті находиться наш місцевий агент.

ДО УКРАЇНИ, ПОЛЬЩІ ЛИТВИ І ПРИБАЛТІЙСЬКИХ КРАЇВ ПРЯМО НА ДАНЦІҐ.

SAXONIA ....15. вересня

	II. кл.	III. кл.
Гамбург	$145.00	$125.00
Данціґ	$200.00	$135.00

Такса $5.00.

ЧЕРЕЗ CHERBOURG, SOUTHAMPTON, LIVERPOOL і GLASGOW

AQUITANIA ....23. серпня
CAMERONIA ....27. серпня
CARONIA ....27. серпня
SCYTHIA (новий) ..6. вересня

НАВЧИЛА МЕНЕ МАТИ...

Навчила мене мати
Любити рідний край;
І серцем всім кохати
Батьківські тихі хати
И родинний тихий гай.
І люблю я сердечно
Сю земленьку мою;
Бо люблю безконечно
І в хвилю небезпечну
За неї кров проллю.
Радій, о Україно,
Мов квітка виростай!
Вкраїнськая дитина
В біді тебе не кине,
Бо зна, що рідний край.

Роман Завадович.

СЕГОРІЧНИЙ УРОЖАЙ В ПОЛЬЩІ — ДОБРИЙ.

ВАРШАВА, 16. серпня. — В розмові з заграничними кореспондентами польський міністер рільництва Рачинскі заявив:

Збір сего року заповідається в Польщі о 100 процент ліпший, як був в минувшім році. Посуха не пошкодила озимині — однак від посухи потерпіли ярі збіжа. Картофлі в деяких околицях зовсім не дописали, однак загально беручи, картофлі заповідаються добре. Приготовання до засіву ведуться в повній силі.

Урожай в Східній Галичині є дуже вдоволяючий. Сего року Польща не буде потребувати спроваджувати збіже з заграниці.

ТАК ПАНЕ!

Так пане — не всі звірята з довгою гривою суть льви, не всі птахи з довгими хвостами суть бажантами; не всі тернисті квіти суть рожами; не всі блищучі камені суть золотом. Не розумним рівнож є думати що всі препарати під назвою „Гірке Вино" суть рівно значними з Трінера Гірким Вином. Нема нічо ліпшого над се вино. Трінера Гірке Вино є уживане і узнане за правдиве протягом останних 32 літ. Лікарство се є знане в кождій закутині сего краю. Дістаємо від людий всяких кляс і станів щоденно слова признання о прикметах того незрівнаного лікарства на долегливости жолудкові, брак апетиту, затверджения, болю голови, газу в кишках і т. д. Всі ті признаки є майже однаково звучні, тому позвольте нам навести одно з них писане через пана Дж. Вімера з Вестенд, Каліф., в дни 13-го липня 1921 р.: „Трінера Гірке Вино є знамените. Поручаю його кождому". Ваш аптикар або спродавець лікарств змінить Вас в переконанню, що їх костумери жадають тільки Трінера Гіркого Вина.

ПАСАЖИРІ ЛІНІЇ КУНАРДА ЇДУЧІ В ЦЕНТРАЛЬНУ ЕВРОПУ ДІСТАНУТЬ ДОГІДНЕ ПОЛУЧЕННЄ.

Через злуку United Baltic Corporation of London кораблі лінії Cunard вкоротять дорогу їдучим до портів центральної Европи як Данціґ, Лібава і Реваль, даючи їм змогу прибути до краю в двайцяти до чотирнайцяти днях, пересаджаючи їх в Англії на скорі кораблі.

Корабель Caronia відіде з Ню Йорку 27-го серпня і причалить до Ліверпульського порту Ліверпуль 4-го вересня і тут передасть своїх пасажирів на корабель Baltriger, який відіде з Лондону до балтійських портів 5-го вересня а прибуде до Данціґа вже 9. вересня.

З Ню Йорку відідуть також кораблі Scythia дня 6-го вересня і Carmania 10-го вересня, оба до Ліверпулю і тут переправлять пасажирів на корабель Baltator, який відіде з Лондону до Данціґа, Лібави і Ревалю дня 19-го вересня а прибуде до Данціґа вже 23. вересня.

ДО СТАРОГО КРАЮ

ЦІНА ШИФКАРТ є ріжна, на пр., є одна шифкарта до Львова за $99.00 а друга за $131.00. Напишіть по інформації. Ми Вам виробимо пашпорт листовно і порадимо Вас якою лінією для Вас найлутше їхати. До Ню Йорку Ви прийдете тільки один день перед відходом корабля. За нашу чесну обслугу посвідчать Вам тисячі Українців в Ню Йорку і Філаделфії. Переконайтеся.

В СПРАВІ СПРОВАДЖЕННЯ РОДИНИ пишіть по інформації.

ГРОШІ ДО КРАЮ ПЕРЕСИЛАЄМО через Земельний Банк у Львові скоро і під цілковитою ґарантією

ПОЛАГОДЖУЄМО старокраєві і американські ґрунтові справи, в кождій потребі все відноситься до своєї української інституції з повним довірєм. По всі інформації приходіть або пишіть до котрого-будь нашого офісу:

AMERICAN UKRAINIAN BUREAU, INC.

520 E. 6th Street, NEW YORK, N. Y.
322 N. 8th Street, PHILADELPHIA, PA

ПРИ ПОВОРОТІ ДО КРАЮ І ТУТ В АМЕРИЦІ

нема ліпшого ремесла від автомобільового. Я є з краю довголітний і добрий механік і шофер в Америці. Хто вивчиться в нашій школі, той стане добрим механіком і шофером. Будете нам вдячні по всі часи. Зважте, що наша школа є одною з ліпших в Америці. Уживаєсь до науки всі найновійші моделі автомобілів. Денні і вечірні курси. Можете заробити 25-35 дол. на тиждень. Просимо зайти до нашого офісу і порадьтеся з нами. Офіс отворений і в неділі.

Записуйтесь до нашої школи. — L. Stepanoff, інструктор і механік.
Для інформації наш офіс отворений в неділі до 12. г. в пол. Пишіть по катальоґ
ARENA AUTO SCHOOL, 151 W. 54th St., NEW YORK, N. Y.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ХТО ХОЧЕ ВЕРТАТИ ДО КРАЮ на поспішних і найбільших кораблях як „America", „George Washington" і инші і то в окремих каютах на 4 або 6 осіб, без жадної окремої доплати;

ХТО ХОЧЕ СПРОВАДИТИ когонебудь з родини з краю сюда;

ХТО ХОЧЕ ПІСЛАТИ ГРОШІ ДО КРАЮ доляровим чеком так, або до 4 тижнів були доручені;

ХТО ХОЧЕ ПОЛАГОДИТИ ЯКУНЕБУДЬ СТАРОКРАЄВУ СПРАВУ або виробити якийнебудь старокраєвий документ;

Нехай зверне ся сейчас з цілим довірєм о близші інформації до загально від 6 років знаного з чесної і ретельної обслуги.

АМЕРИКАНСЬКО-УКРАНСЬКОГО БЮРА.

AMERICAN UKRAINIAN EXCHANGE, INC.

30 E. 7-th STREET. NEW YORK, N. Y.

ПЕКЛО В ХАТІ!

З ЖИТТЯ НАРОДА В ОДНІЙ ДІЇ.

ЦІНА 15 ЦЕНТІВ

Замовлення висилайте враз з грішми на адресу:
UKRAINIAN PUBLISHING & PRINTING, 30 E. 7th St., New York.

OTTOMAN-AMERICA LINE

Прямо до ODESSA з перестанками
НЕАПОЛЬ, ВАРНА КОНСТАНЦА І КОНСТАНТИНОПОЛЬ,
Найкоротша дорога до
ТУРЕЧЧИНИ, БОЛГАРІЇ, РУМУНІЇ І РОСІЇ.

Поспішний почтовий корабель „GUL DJEMAL" (Ex Germanic) відіде з Ню Йорку СЕРЕДА 21. ВЕРЕС.

Пливе під Міжнародною флягою і є під американським зарядом. Перебуває дорогу в 14 днях. Дуже виставний і вигідний. Українська страва для Українців.

ЦІНИ ТРЕТОЇ КЛЯСИ:

PIRACUS	$116.00	*ODESSA*	$150.00
BEIRUT	125.00	*VARNA*	135.00
JAFFE	136.50	*CONSTANZA*	138.00
CONSTANTINOPLE	130.00	Додатково воєнна такса.	

ПЕРША КЛЯСА $200 і висше. По тикети і інформації голоситись до:

C. B. RICHARD & COMPANY, ГЕН. ПАС. АҐЕНТИ
або до місцевих аґентів.

29 BROADWAY, NEW YORK, N. Y.

МОДЕСТ ЛЕВИЦЬКИЙ.

ШКІЛЬНІ ТОВАРИШІ.

(Оповіданнє з життя).

(Продовженне).

(3)

— Даси мені почитати щонебудь із того, що маєш? — спитав я.

— Ходім у хату, — запросив він. — Майже нічого я не маю, але... Ти що взагалі читаєш?

— Тепер історичні романи. От читав ще недавно Соловьова, а то читав Карновича „Любов й корона".

— Дурниця це, — сказав Авакум. — А втім — бувають добрі й історичні романи. От, я тобі дам Костомарова „Кудеяр". На! А потім ось-що: у книжках, що додатками до „Недѣли" виходять, друкується історичний роман Мордовцева: „Сагайдачний": це з нашої української історії, як „Тарас Бульба". Варто прочитати. Мені обіцяли дати. А як ти можеш дістати, то постарайся: сам прочитаєш, а може й мені даси. Теж постарайся дістати журнал „Дѣло": там є історична повість „Спартак"; теж, казали мені, варто прочитати. В бібліотеках є, але нам не дадуть. Постарайся, як можеш.

Забравши „Кудеяра", я збірався йти до дому. Авакум спинив мене:

— Слухай, ти добре знаєш німецьку мову. То може-б ти взяв перекласти одну дуже гарну штуку?

— Добре! — з радістю згодився я. — А що саме?

Авакум дістав пошарпану й потріпану Бюхнерову „Stoff und Kraft" („Сила і матерія").

— Я пробував сам перекладати, так не втну, — казав Авакум.

Я дійсно знав добре німецьку мову, бо змалку була у нас вона — Німкеня, і я говорив по німецькому вільно.

Взяв я й Бюхнера перекладати...

— Гляди-ж, — остерегав Авакум, — не дуже витріщайся з цею книжкою. „Кудеяр" ще нічого, а от за Бюхнера може лихо бути.

Отак почав нас просвіщати потроху Авакум. Добував нам книжки, загадував і нам добувати, що можна було по книгозбірнях дістати. Згодом у нас був тісний гурток, чоловіка шестеро, що читали це, по ночах читали: потім гуртом балакали про читане. Иноді збіралися десь на валах, або в Жабинецькому лісі, з Авакумом, і він нам розказував, вияснював усе, що міг, по тих питаннях, що нас цікавили. Так склався наш гурток самоосвіти. Та не довго це було: Авакума в 6 клясі, після іспитів, які він видержав добре, покликав директор і сказав йому, щоби він не вертався після вакацій, а краще, щоб увільнився „по проханню".

Директор був добра людина, сам мав дітей і, видко, пожалів він хлопця, бо на останку сказав:

— Слухайте, Кудрицький: переведіться ви кудись в иншу гімназію, але покиньте оте читання, а держіться тільки науки, бо побачите, що і гімназії не скінчите, і опинетесь там, де козам роги правлять.

Авакум розказав нам про це, і для нас це було справжнє горе. Ми ніяк не могли догадатися, звідки і як про це директор довідався, але якось довідався.

Кам'янецька гімназія мала „погану" політичну репутацію: з неї вийшли, як я вже здається сказав, такі революціонери, як Дебагорій-Мокрієвич, Малавський, Стародворський. Після березоля р. 1881, коли почалася реакція і гноблення всього живого в царській Росії, звернули увагу і на такі провінціальні непевні закутки. Ще як був у гімназії Авакум, де-які батьки остерегали своїх дітей не водитися з ним, бо він „до добра не доведе". Серебрієва тітка, зо слів свого брата, казала нам якось:

— Краще, хлопці, приходьте ви до Серожки на ґіґанти; од цього вам лиха не буде, а з тим Авакумом не водіться: він, побачите, скінчить на шибениці, а вам од тої компанії з ним тільки лихо буде.

Що правда, Серожа до „тої компанії" не належав.

Але добре зерно, що посіяв між нами Авакум, не пропало марно: і без його ми собі збіралися, обмінювалися книжками, що їх добували, де могли. Через Авакума таки ми познайомилися з бібліотекарем публічної бібліотеки, що давав нам книжок „Дѣло", „Отечественныя Записки" (бо учням не дозволялося брати книжки тої бібліотеки) і добули ми собі й Чернишевського „Что дѣлать?" і переписали собі його; ходив по руках і мій переклад Бюхнерової „Сили й матерії", — одно слово — жили ми розумовим життям і живились усім, що тільки пощастило кому добути. Чимало добрих порад, а иноді й книжок, додав нам учитель Фільварецької школи Модест Філіпський, сам колишній учень Кам'янецької гімназії, якої не довелося йому скінчити.

Про Авакума Кудрицького ми чули, що він був у Немирівській гімназії, але й там не дійшов до кінця, а мусів перевестися кудись далі, здається, у Кишинівську ґимназію.

Знов зустрівся я з ним пару разів у Київі, коли був уже в університеті, але ті зустрічі були випадкові, бо ми були на ріжних факультетах: я на історико філологічному, Авакум на медичному. Сказав він мені тоді, що тяжко довелося йому працювати, бо ґімназійний атестат він мусів собі добувати екстерном: ні до ніякої ґімназії його приймати не хотіли. А за тих тяжких часів екстерном добути атестат — це було геройство: з сотні ледве добувало його 2—3.

Я збірався піти до нього на вказану адресу, але коли нарешті пішов, то довідався, що його були арештували, і він кудись із Київа подівся.

Через скілька літ, коли я вже був на медичному факультеті, в розмові з одним товаришем, що перевівся у Київ з Казанського університету, я випадково довідався, що Авакум Кудрицький студіював медицину і в Казані, куди перевівся не з Київа, а вже з Дерпту.

— Добряща душа! — казав той Казанець; — сильна натура; але довелося йому більше часу провести в тюрмі, як у університеті. Либонь і з Казані він кудись помандрував, але куди саме — не знаю.

* * *

Минуло чимало часу. Я вже скінчив медицину, вже літ із п'ять чи шість служив земським лікарем.

Був я на Поділлі, в Балтському повіті. Одного дня над вечір прибігли по мене з моєї лікарні сказати, що привезли в лікарню тяжко побитого, ледви живого поліцейського врядника: селяне побили.

Пішов я і застав страшне видовисько голова — то була одна загальна крівава маса; одежа пошарпана, все тіло теж в синяках — місця живого не було. Він був без памяти.

Коли його трошки обмили, і я міг оглянути, то виявилося, що голва проломана в одному місці аж до мозку, одно око так підбито, що мабуть пропало зовсім, а взагалі побитий він так тяжко, що мала була надія, щоби вижив. Я зробив все, що міг, позашивав, що можна було зашити, позав'язував і поклав його у лікарню. Приїхав і становий пристав довідатись, що сталося з його урядником.

— Чи буде живий? — спитав він мене.

— Мала надія, — сказав я: — тяжко голова пробита. Коли не зробиться запалення мозку, то може виживе якось. Побачимо днів через три.

— Скажу я вам по правді, — озвався до мене потиху становий: — коли-б його чорти взяли, то я сказав-би тільки: „Слава тобі, Господи!" Така мерзота, що ви собі й уявити не можете! Не дужно-ж його ціла громада била!

— Що це за один? щось я його не знаю.

— Недавно прислали мені його з Балти щоби здихатися його, бо й там усім осторчортів.

— Як його звуть?

— Серебрій.

— Може Сергій?

— Сергій. А ви хіба його знаєте?

— Знав такого... ще в Кам'янці, малим....

Я не мав охоти розказувати становому, що ми шкільні товариші, і, щоб уникнути його питань, сам спитав:

— За що-ж його так побито?

— За те, що з конокрадами компанію водив. Піймали люде конокрада, почали бити, а вже знаєте, що як селяне б'ють конокрада, то не жаліють. Признавайся, з ким крав?" Він довго не признавався, але як побачив, що вже смерть в очі заглядає то й сказав: — „З урядником новим, із Серебрієм". Він крадені коні за Дністер у Молдаву переправляв.

А тут як раз як на те-ж приїздять — з Бесарабії люде, свої коні шукають; кажуть, що теж піймали конокрада і випитали в його, що коні він сюди переправляв, до якогось урядника. Пішли громадою до Серебрія, і Молдоване пізнали у нього свої коні. Оттут і взялися до нього та ось бачите, як обмолотили. Кинули вже, бо думали, що мертвий; аж потім насилу староста з десятськими якось зволік його на підводу і оце привіз сюди.

(Далі буде).

Оснований 1882 року.

НАЙСТАРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ БАНК В НЮ ЙОРКУ

Засобовий капітал звиш $2,000,000.00

ПРОДАЄ ШІФКАРТИ до краю і з краю до Америки на найліпші кораблі по якнайтаньших цінах. Для виїзджаючих до краю дістаємо пашпорти до двох днів; виготовляємо Афидевити, та уділяємо потрібних порад і помочі БЕЗПЛАТНО.

СПРОВАДЖУЄ РОДИНИ І КРЕВНИХ ДО АМЕРИКИ.

ПОСИЛАЄ ГРОШІ до краю по найтаньшім деннім курсі і доручує телеграфічно до 4 днів; почтою до 3 неділь, та виплачує в краєвій валюті, як рівнож в АМЕРИКАНСЬКИХ ДОЛЯРАХ.

Приходіть до нас, або пишіть в рідній мові по інформації: як переслати гроші, щоби в краю дістали ДОЛЯРАМИ; як скоро і безпечно заїхати до краю; як спровадити родину до Америки; як з успіхом полагодити маєткову справу, і т. п.

STANDARD BANK
AVE. B. COR. 4TH ST. NEW YORK

ТЕПЕР

Є НАЙВИГІДНІЙША ПОРА

КУПИТИ ПРАПОР КРАЄВИЙ

ПРОСТО ВІД ФАБРИКАНТА, ЗРОБЛЕНИЙ З ЧИСТОЇ ВОВНИ ПОДВІЙНОЇ ТКАНИ, ТРЕВАЛОЇ БАРВИ ЗВ. „БОНТИНГ", КОТРИЙ ОФЕРУЄМО ПО СЛІДУЮЧИХ ДЕШЕВИХ ЦІНАХ:

	2x3 стіп	3x5 стіп	4x6 стіп	5x7 стіп
Американський прапор	$2.25	$4.00	$5.25	$7.25
Український прапор з гербом на обі сторони	$3.25	$6.00	$7.00	$10.00

ПРИШЛІТЬ ПЕРЕКАЗ ПОЧТОВИЙ І ПРАПОР БУДЕ ВИСЛАНИЙ, ПОЧТА БУДЕ ОПЛАЧЕНА.

МИ Є ТАКОЖ ГОЛОВНИМИ ФАБРИКАНТАМИ АМЕРИКАНСЬКИХ І УКРАЇНСЬКИХ ШОВКОВИХ ПРАПОРІВ, ЦЕРКОВНИХ ХОРУГОВ, ВІДЗНАК І ВІДЗНАЧОК ТОВАРИСЬКИХ. — ШАПКИ, КАПЕЛЮХИ, ПЕЧАТКИ СТАЛЕВІ І ГУМОВІ, ДЛЯ ТОВАРИСТВ І КЛЮБІВ.

КОЛИ ПОТРЕБУЄТЕ ЩОСЬ З ТИХ РІЧИЙ, ТО НЕ ЗАБУДЬТЕ ПИСАТИ ДО НАС, ПО ЦІНУ. НАПЕВНО ЗАЩАДИТЕ ГРОШІ. ПИШІТЬ ПО ВЗІРЦІ І КАТАЛЬОГ НА АДРЕСУ:

EAGLE REGALIA COMPANY
115 NASSAU STREET, NEW YORK, N. Y.

ВЕЛИКА ПАРТІЯ
УКРАЇНЦІВ

вибирається до краю кораблями „Джордж Вашінгтон" 3-го вересня; „Ордуна" 10-го вересня. На цих кораблях даємо вигідні каюти на 2 і 4 людей і окремі для родин. На бажання асекуруємо куфри.

О пашпорти стараємось в короткім часі.

Гроші пересилаємо до всіх частей світа скоро і найдешевше. Коли хочете відїхати до краю в товаристві краянів і бути обслуженими чесно, то ще нині шліть завдаток на каюту на одним з повисших кораблів до:

EMIL KISS, Banker
133 Second Ave., New York, N. Y.
Corner 8th Street

НЕМІЧ, ОБЕЗСИЛЕННЄ І ЗНЕОХОТУ

ВИКЛИКУЄ ВАШ ЖОЛУДОК СЕРЕД ТЕПЕРІШНОЇ ЛІТНОЇ СПЕКИ

БОСАКОВЕ ЛІЧНИЧЕ ГІРКЕ ВИНО

Природний кріпитель („Nature's Tonic")

запобіжить сим доляглівостям

До набуття в аптиках і гросерійних крамницях або прямо у витворців.

Ціна:
12 фляшок $14.00
6 фляшок $7.50
одна фляшка $1.50

BOSAK MANUFACTURING CO., SCRANTON, PA.

ШЛЕМО КОЖДОМУ, ХТО СОБІ ЗАМОВИТЬ НЕЗВИЧАЙНО ГАРНУ ПОВІСТЬ О. КОБИЛЯНСЬКОЇ

В неділю рано зіле копала

ЦІНА ЛИШЕ 75 ЦЕНТІВ.
Замовлення висилайте враз з грішми на адресу:
UKRAINIAN PUBLISHING & PRINTING,
30 East 7th Street, New York, N. Y.

ДОПИСИ

СПРІНҐ ВАЛЕЙ, Н. Й.

Народна робота в нашій місцевости.

В нашім місточку нема богато Українців, заледви кілька родин, а всеж таки робиться народна робота. Є тут і кілька киринників, котрі відлучилися від нас та пійшли на услуги Ленінам і Троцьким.

Завдяки невсипущій праці кількох одиниць повстав у нас гарний Народний Дім, в якім роблять свою роботу: Тов. „Просвіта", 16-тий відділ Укр. Нар. Союза, сестрицтво, школа для дітий і Співацько-драматичний Кружок.

Заходом згаданого Кружка відограно тут представленнє „Сватаннє на Гончарівці". Всі аматори вивязалися зі своїх роль знаменито, за що належиться похвала режісерови, що за такий короткий час потрафив вишколити наших аматорів.

Дня 6. серпня б. р. відбувся в нас величавий концерт в честь незабутного нашого кобзаря Тараса Шевченка. Сей концерт, даний шкільною дітворою, був получений з діточим представленнем п. з. „Діточе Свято". Душа кождого радувалася, коли піднеслась куртина і на сцені побачилося маленьку аматорку, Марію Терпеливець, котра своєю милою мовою, своїм любим голосом причарувала публику. Не лишився позаду і Йосиф Роговський, в ролі Никольця, котрий був собі бадьорний на сцені, мов козак. Таксамо добре відограли свої ролі: Галина Терпеливець, Стефанія Цаповська, Сабіна Новінська і Володимир Цаповський.

По скінченню представлення вийшов на сцену п. Йосиф Цаповський і виголосив відчит про діяльність Шевченка для українського народу. На сцені виднів гарно прибраний цвітами і народними прапорами образ нашого незабутного Батька Тараса.

Потім наступили деклямації. Кождому тиснулися слези до очий, як маленькі ученики й ученицї зачали виголошувати свої вірші. Вони щебетали мов соловії в гаю. Марія Терпеливець виголосила вірш „Пробудися, народе", Галина Терпеливець „Розрита Могила", Софія Роговська „Було колись на Вкраїні". А вже кождий мусів зворушитися, як на сцені появилися дві наймолодші, 6-літні школярки: Анна Бреґа і Анна Гнилишин. Перша виголосила „Учися, дитино", а друга „На чужині". Потім п. Кость Ільків віддеклямував „Гамалія", а п. Іван Бреґа „До живих і мертвих".

На кінци хор школярів відспівав кільканайцять пісень, а за кожду пісню зістав нагороджений бурею оплесків.

На останку п. Йосиф Цаповський подякував присутним, що так численно зібрались, аби вшанувати память нашого кобзаря Тараса; загрів людий до дальшої праці; згадав батькам і матерям про нашу українську школу та заохочував, аби вони посилали свої діти до тої школи, бо діти — то будучність українського народу. Дитина, як деревинка: як ми на ту деревинку нащепимо добрий зраз, то й овоч буде потім добрий.

Се свято зробило на загал дуже добре вражіннє і воно лишиться в нашій памяти на довші часи.

А тепер відзиваюся до Вас, народні робітники і робітниці: Не зважайте на те, що нетямучі люди кидають Вам колоди під ноги. Ми знаємо, що в нашім рідним краю немало наших рідних положили свої буйні голови до могил за свою вітчину, за свій нарід. І ще далі проклятий Лях гуляє по нашій земли; ще далі ллється неповинна українська кров; ще далі наші народні робітники мучаться по страшних ляцьких тюрмах. Але всі ті наші герої-мученики зносять терпеливо своє горе, бо вони терплять не за свої власні провини; вони боряться завзято за долю улюбленої ними Неньки України. Тож і ми тут в нашій маленькій місцевости не дивімся на жадні перешкоди; не дивімся на тих, котрі відцуралися своєї церкви, своєї віри, свого українського народу і пійшли на службу другим. Кличмо до них словами нашого Батька Тараса: „Схаменіться, будьте люде, бо лихо вам буде!" Бо кождого з нас однакова біда вигнала далеко за море і кождого з нас тут гнете одно лихо. Тож ми тут, на вільній земли Вашінгтона, не повинні ділитись і ворогувати з собою, але працювати разом для нашого народу. Коли ми всі в щирій народній роботі зеднаємося, то тоді напевно „усміхнеться заплакана Мати".

Громадянин.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Просьба „Рідної Школи" в Золочеві.

На адресу низше підписаного прийшло ось-таке письмо з Золочева:

Високоповажаний Пане!

Семий рік котиться через наш край военна хуртовина, що нищить за собою всі дорібки минулих поколінь. Попри велику жертву в людях та майні, яку поніс наш нарід в Галичині, а особливо в нашім повіті, чи не найбільшою є утрата шкіл.

Школи наші по найбільшій части понищені, попереміновані на шпиталі і касарні, або стоять пусті, в наслідок чого неваче пошесть шириться неграмотність.

Дикою цвіткою росте наша молодь, бо брак відповідних шкіл, помiщень і учительських сил. Голод та холод приневолюють дітвору сидіти дома.

Предвиджуючи страшні наслідки такого стану, завязався в Золочеві „Шкільний Комітет" („Рідна Школа Українського Педагогічного Товариства"), котрого цілию є ратувати нашу молодь перед страшним занепадом. Тому то приступлено до відновлення 4-клясової народньої школи, до заложення 8-ми кляс гімназійних та до улаштовання семинаріяльних курсів. До тих шкіл учащає около 500 дітий-сиріт.

Проєктовано також заснованнє українських приватних народних шкіл по селах нашого повіту, однак через брак гроша не можна не то нових шкіл закладати, але вже істнуючим грозить заглада.

Знищене та зруйноване війною громадянство нашого повіту не всилі заспокоїти потреб на удержаннє нашого шкільництва. Тому то порішено віднестися з просьбою о поміч до наших земляків, що перебувають далеко за морем, та представити їм стан нашого шкільництва. Ми свято переконані, що Вам також лежить на серці добро нашого народу в старім краю.

Длятого комітет звертається до Вас з горячою просьбою о збираннє датків на „Рідну Школу", се є на удержаннє нашого шкільництва в Золочеві. Нехай ні оден не відкаже хочби найменьшої жертви.

Збирайте добровільні датки між знакомими та товаришами. Зібрані гроші, за котрі заздалегідь дякуємо, просимо слати на адресу: **Шкільний Комітет в Золочеві, ул. Почтова (дім старої почти).**

З поважаннем

ЗА ШКІЛЬНИЙ КОМІТЕТ:

Коваль, заст. голови

Наталія Косарівна, заст. секр.

(Печать)

На підставі повисшого письма я прошу Вп. Родимців із золочівського повіту прийти на нараду **в суботу, 20. серпня б. р., о 7-мій годині вечером, до офісу під ч. 244 Евеню А, ріг 15-тої улиці, в Ню Йорку.** На сій нараді маємо вибрати комітет до збирання жертв на „Рідну Школу" в Золочеві. Думаю, що нас із золочівського повіту є тут около 4 тисячі. Як би кождий з нас жертвував лише по 50 центів, то се зробить $2.000. Кождому буде легко жертвувати таку маленьку квоту, а спільними жертвами нам вдасться уратувати неодну українську дитину від запропащення.

Кождий з нас знає, як переслідують наших людий в Золочівщині кацапи і Поляки. Чи ми мали би бути глухі на розпучливий крик наших безталанних земляків зі старого краю? Ні! Ми їх заратуємо — я певний сього!

Григорій Кладек.

ФІЛЯДЕЛФІЯ, ПА.

Хвальна Редакціє:

Понизше подаємо відпис листа, який на днях одержала Ліга Американських Горожан українського походження від Дипльоматичної Місії Західно Української Републики у Вашінґтоні, а який просимо помістити у Вашій цінній часописи.

ЗА ЛІГУ:

Теод. Грицей, предс.

Андрій Шостак, секр.

Diplomatic Representative of Galicia
(West Ukrainian Republic)
Washington, D. C.

12. серпня 1921.

Відділ 2. фінан.-торг.
ч. 42.

До Сьвітлої Управи
„League of American Citizens of Ukrainian Extraction",
329 So. 4th St., Philadelphia, Pa.

В залученню пересилаємо лісти до збирання підписів Позички Національної Оборони та просимо і уповажняємо Сьвітлу Управу до інкасса грошей від підписавших Позичку.

Рівнож уповажняємо Вас до оголошення цего уповажнення в часописях.

Зібрані гроші просимо переслати до фінан.-торг. Відділу, але так, щоби підписавші Позичку могли одержати тимчасові довжні підписи в можливо якнайскоршім часі, бо проволока знеохочує людей.

З глибокою пошаною
ДР. БЕРЕЗОВСЬКИЙ.

АДВОКАТ
O. H. DROEGE
49 E. 7TH ST., NEW YORK
Розмовитесь по українськи.
Години урядові від 4. до 8. пополудни кождого дня, окрім неділь і свят.

ФАРМИ!

ПРОДАЄТЬСЯ ФАРМА 110 АКРІВ, дім з 13 кімнат, стайня на коні і худобу, 10 дійних коров, 2 ялівки, 200 курий, 2 коні. Вся машинерія до фермерования. Ціна $4700, готівка $1500. Голоситися на адресу: SPENICK & LOBAR, 68 Avenue A, New York City, між 4. a 5. улицею. 91-94

ФАРМА! Гарна 106 акрова фарма на продаж. Хата з 8 кімнат, 5 коний, 8 коров, 7 ялівок, 150 курей і вся машинерія. Ціна $7,000, готівкою $3,500 а решта на сплати. Продаю з причини виїзду до Канади. По близші інформації прошу голоситися на адресу: JOHN BARYCH, Candor, N. Y. 88-93

ФАРМА 105 АКРІВ, 40 акрів під управу а решта ліс і пасовиско. Великий овочевий сад, земля засіяна, 30 тон сіна, 2 коні, 6 коров, 45 овець, 500 курий, дім з 8 кімнат і другі забудовання як також всі фармерські знаряди. Фабрики недалеко і школа. Ціна $5,000, часть готівкою, решта на сплати. Голоситися до властителів, без агентів: ALEX GROMOKE & A. LAPINSKY, Box 159 Canterbury, Conn. 188-93

ТОРГОВЛЯ З ЛЕДОМ

І 19 АКРОВА ФАРМА, велике озеро, ледівня, добрий помешкальний дім, дуже добрі стодоли, 2 коні Брокавей трок; може виказатися чистим доходом $15.000 річно; готівки потрібно $7000. Надзвичайна нагода для великої фамілії. Близші пояснення: 86—

BERMAN & GREEN,
359 Grand Street, New York.
Telephone Orchard 6823

Позасим ми маємо богато всяких инших фарм на спродаж.

ФАРМИ! ФАРМИ! ФАРМИ!

Фарма 185 акрів, дім з 14 кімнат, 16 коров, 2 ялівки, 1 бугай, 3 коні, 4 свиней, 225 курей, 15 овець; одна миля від великого міста. Ціна $6500, готівкою $2500. 88-93

Фарма 98 акрів, дім з 9 кімнат, 7 коров, 2 ялівки, 1 бугай, 2 коні, 150 курей, 10 гусей, вози і машинерія; миля від міста. Ціна $4200, готівкою $1600.

Маємо також другі фарми на продаж. Голоситися до:

PISARKO & POKUTNY,
406 E. 5th St., New York City.

ФАРМА НА ПРОДАЖ або до обміни за проперти в місті. Фарма 204 акрів урожайної землі, добрі будинки, майже нові, дім на 14 кімнат, при головній дорозі, 26 дійних коров голендерської раси, 7 ялівок, 3 коні, 8 свинь, стадо курий, упряж на коні, вози і всяка машинерія яка находиться на фармі. Продам або обміняю задля моєї слабости і браку сил до праці на догідних условях. Ся фарма є відповідна для двох спільників. По близші інформації проситься голоситися впрост до фармера: L. KWASNICKI, F. D. R. 1, West Leyden, N. Y. 91-92

ФАРМИ! ТАНІ ФАРМИ!

1) Фарма 104 акрів доброї землі, половина під плугом, решта сіножать і пасовиско, першої кляси. будинки, при стейтовій дорозі, вода пайпами впущена по всіх будинках, 15 дійних коров, 4 ялівки, 2 коні і 2½ річний лошак, 1 бугай, 4 телят, 6 свиней, стадо курий, качок і кілька гусей. Машини всілякого рода, вози, боги, цілий урожай з сего року. Спродає сам властитель все що є на фармі за $6500, вплати $3500. 89-92

2) Фарма 55 акрів, 30 орної землі, решта пасовиско і ліс, 2 корови, 2 коні і деякі машини з урожаєм з сего року, 1 ялівка, 2 свині, 50 курий. Купите впрост від властителя за $2200, вплати $1200.

Родимці! Тут в Rome, N. Y. можете купити найтаньше землю з будинками і з худобою. Однак перше прошу писати до мене по українськи, а я кождому відповім правдиво. Удаючися до мене остережетеся від всяких обманств і визисків а також я перепроваджу Вам всі правні папери при купні. Я вже спродав богато фарм нашим людям і о сім Вас переконаю коли приїдете. Пишіть по інформації на адресу:

JOHN LAWRUK,
306 S. Madison St., Rome, N. Y.

ЗБІЖЕВІ ФАРМИ.

Фарма 143 акрів, гарне забудованнє, худоба, коні, вівці, кури, машинерія, богато пшениці і иншого збіжа, великий сад і кавалок грубого ліса. Ціна $5.000. 92-94

Фарма 65 акрів, добрі забудовання, худоба, коні, машинерія, свині, богато всякого збіжа. Ціна $2.500, вплата $1500.

Маю на продаж до 100 фарм збіжевих, молочарських, 18 фарм виноградових з великими садами. В однім року тут поселилось 103 родин українських і польських. Земля пшенична, положеннє рівне; кожда фарма має великий сад. Легка сплата. Пишіть по циркуляр і мапку.

Фарма 55 акрова, над озером Лякома, добрі забудовання, худоба, коні, машинерія, всіляке збіже, 20 човнів, які дають денно доходу по 75 цнт., 4-літні доми; рент тижневий $10.00. Ціна $4.500, вплата $2.000.

S. MORANSKI,
Box 147, Bath, N. Y.

SANTAL CAPSULES MIDY

СКОРА ПОМІЧ на катар міхура і точі. Певно і успішно. Кожда капсула означена MIDY. Стережіться підробів.

ПЕТРО ЯРЕМА
РУСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ВИПОЗИЧАЄ КЕРИЧІ НА ВЕСІЛЯ, ХРЕСТИНИ І ВСЯКІ ДРУГІ ЗАБАВИ.
115 Ave. A., NEW YORK, N. Y.
Telephone: Orchard 2568

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

Оголошення женитьби не приймається. — За оголошення пошукувань платиться 10 центів за стрічку (5 слів) за одно поміщеннє, за більше разів дається відповідний опуст. Дворазове оголошеннє з 5 стрічок $1.00.

Пошукую братів або сестер єсли жиють, покійного ФРЕДА КУПЧАКА, родився в Галичині помер в Шікаго 28. жовтня 1918 р. ВАСИЛЬ МУЗИКА, 2231 W. Chicago Ave., Chicago, Ill. 89-94

Пошукую свого брата МИХАЙЛА ПЕЛЕХ, котрий перебував під числом 258 Johnston Ave., Jersey City, N. J. Хтоби о нім знав або він сам, най напише до мене: FILIP PELECH, Box 396, Copley, Pa. 92

ПОТРІБНО сейчас 20 людий інтелігентних до роботи за детективів. Наука даром. Голоситися до WILLIAM LAZAREK, Manager of Cunningham Detective Bureau, 44 Court Street, Brooklyn, N. Y., 4th fl., Room 405. 92-3

НА ПРОДАЖ БУЧЕРНЯ І МАСАРНЯ, серед наших людий. По близші інформації голоситися від 2-ої до 8-ої вечером до: KAROL KEPEK, 704 E. 13th Street, двері No. 13, New York, N. Y. 92-4

УНІВЕРСАЛ ІНДУСТРІЯЛ ДІСТРІБЮТІНҐ КОМПАНИ повідомляє всіх Родимців, що її офіса перенесено з під 332 E. 14-ої улиці на Бродвей, 1416, Ню Йорк Сіти (Рум 513). Потребуємо ще 12 Сейлсманів. Платня від $25 і більше тижнево. Голоситься на тут подану нову адресу: 1416 Broadway, New York City. 79-202

Пошукуємо свого сина, НИКОЛУ ЗАЯЦЯ, 18-літнього молодця, родом з Димидова, повіт Бібрка, Гал., з батька Луця і матери Марії, перебуваючих в Ню Йорку, котрий ще в 1914 році зістав взятий в російське військо і нема про него від тоді ніякої вістки. Коли він є де в таборі для полонених в Чехії, Польщі або Росії, то просимо сердечно переказати йому, щоби зголосився до своїх родичів на адресу: LUC ZAJAC, 38 East 98th Street, New York, N. Y., U. S. A. 91-92

$2000 річно заробите коли будете виховувати бельгійські крілики для мене. Я плачу 7 до 13 долярів за пару. Пишіть по інформації як виховувати і де набути правдивий бельгійський стак. WM. HORCHINSKI, Belgian Hares Farm, H. Circle Stop 21, Hempstead, L. I., N. Y. 91-93

ДЯКОУЧИТЕЛЬ іспитований, самотний з гарним голосом, грає також на скрипцях маючи довголітну практику з добрими свідоцтвами, глядає посади від 1. вересня. Ласкаві зголошення прошу слати до: D. F., c/o „Svoboda", 83 Grand St., Jersey City, N. J. 90-92

ПРОСЬБА.

Стрільці зі села Ілинець, Снятинського повіту, находячися на Чехословацькій земли в крайній вужді, звертаються сею дорогою до своїх краянів з просьбою о якусь хотяй маленьку підмогу. Ми віримо, що кождий(а), котрий чуєсь щирим Українцем, піддержить нас в цій тяжкій хвили. Ласкаві жертви проситься слати на адресу: ONYFRYJ DENYS, Cs. pes. pluk c. 44, I. nahr. rota, Ukr. oddil, Turnow, Chechо-Slovak Rep., Europe.

З братерським поважаннем: Данило Онуфрій, Томяк Марко, Мойса Ількo, Жовтяк Михайло, Некорак Стеф. 91-93

ПОКОНАЙТЕ СВОГО ВОРОГА.

Ваш небезпечний ворог є тут в Америці, а ним є те, що Ви не почуваєтесь тут як у себе в дома. Не можете поняти дійсного життя Американця, бо не можете з ним порозумітися і розмовитися задля незнання англійської мови. Нашою легкою методою Ви навчитесь мови протягом 3 місяців через почту. Сотки учеників вивчились в нашій школі. Маємо богато вдячних письм. Пробні лекції і подробиці висилаємо за 10 цнт. грішми або марками, можна і канадійськими. Адресуйте:

FIRST AMERICAN PREPARATORY SCHOOL,
Dept. 46, 525 West 47th St.,
New York City.

ЖМІЄЧНИК є одним з найліпших домашних ліків і певним средством проти ревматизму, болів плечий, коления і болів грудий. Є помічне на болі голови, на болі суставів у рук і ніг, на легкий параліж карку, болі горла і зубів. СЕЙ ЛІК Є ВИРОБУ СЛАВНОГО Д-РА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО.

Відноситься до генерального агента, залучаючи 3-центову марку на відповідь. 38ч—

MIKE FEDIW,
3 WASHINGTON AVE.,
HASTING ON HUDSON, N. Y.

АПТИКА І ДРОҐУЕРІЯ
МИХАЙЛО УГОРЧАК,
(Давнійше C. J. McCloskey)
216 Washintgon St., cor. Sussex St.,
Jersey City, N. J.

Приладжує ліки після лікарських рецепт скоро, сумлінно і по умиркованій ціні. Має на складі великий засіб ріжнородних зел і корінів, всі американські і заграничні патентовані ліки, масти, пілі і т. и., великий вибір перфум, пудрів і других косметиків і взагалі все, що входить в обсяг аптики і дроґуерії. Морожене і Сода.

Довголітна практика і фахові державні дипльоми дають найкрасшу запоруку сумлінної, скорої і гречної обслуги. 107ч—

Отворене кождого дня в тижни включаючи неділі і свята від 8-ої години рано до 11-ої вечер.

45 МІЛІОНІВ ДОЛЯРІВ

Губернатор Ню Йорського стейту Миллер, підписав рішення на виданнє бонусів (надгороди) для тих жовнірів американської армії, котрі служили в час світової війни. Проте всі Українці, бувші жовніри американської армії, повинні сейчас звернутися до нас в сій справі а ми виготовимо їм, зовсім безплатно, просьбу на отримання сего бонусу. 25вч—

HENRY C. ZARO, Banker,
39 Cooper Sq. Dep.U. New York, N. Y.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Бр. св. Георгія, від. 239, повідомляє, що звичайний мітінґ відбудеться о години 12.30 пополудни в неділю, 21. серпня, в гали У. А. Горожан під ч. 822 Френклин стр. На порядку нарад будуть дуже важні справи, котрі муситься полагодити. Кождий член повинен явитися конечно. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. — І. Жмутин, предс.; Н. Волос, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Буковина" від. 14, повідомляє, що звичайний мітінґ відбудеться в 8-мій годині вечером в суботу, 20. серпня, в гали У. Н. Дому під ч. 217 Іст 6-та ул. На порядку нарад справа балю, який відбудеться 1. жовтня, і инші важні справи. Неявившийся член заплатить кару 50 ц. а урядник $1.00. — М. Гунька, предс.; М. Ставчанський, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Бр. св. Йосафата від. 217, повідомляє своїх членів, що звичайний мітінґ відбудеться о годині 7.30 вечером в четвер, 18. серпня, в гали церковній при Гудсон Аве. На порядку нарад є деякі справи до полагодження. Неявившийся член підпадає під кару статута. — Н. Пасiчак, предс.; К. Шевчук, секр.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. Тов. „Українська Січ", від. 182, повідомляє всіх своїх членів, що спеціяльний мітінґ відбудеться в суботу, 20. серпня, в гали церковній під ч. 42 Вен Бюрен стр. Пасейк, Н. Дж. На тім мітінґу мається рішити справи потвердження місцевого статута, а крім того є инші справи до полагодження. Котрий член не явиться на означений час, буде караний після статута. На мітінґу, котрий відбувся дня 14. серпня б. р., старий предсідатель зрезиґнував, а на його місце вибрано Івана Дмуховського. — М. Пипюк, секр.

АЛЕНТАВН, ПА. Бр. св. Михаїла від. 147, повідомляє, що надзвичайний мітінґ відбудеться о 2-гій годині пополудни в неділю, 21. серпня, в гали парафіяльній під ч. 803 Фронт стр. Неявившийся член заплатить кару 50 ц., а урядник $1.00. — І. Заяць, секр.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. Тов. „Запорожська Січ", від. 3, заповідає своїм членам, що спеціяльний мітінґ відбудеться слідуючої неділі в гали шкільній зараз по Службі Божій. На порядку дневнім справа закупна бондів для оборони незалежної Галицької Держави. Неявившийся член заплатить кару $1.00, а урядник $2.00. — М. Либа, секр.

R. J. GLICK
АҐЕНТ АСЕКУРАЦІЙНИЙ ВІД ОГНЯ.
Офіс находиться в
WILLIAM McCONNEL BUILDING
SHAMOKIN, PA.

БЕЗ НОЖА І МЕДИЦИНИ.
Перший Український Хиропрактор
ДР. АНДРЕЙ БОРАК,
лічить ріжні задавнені хороби так
МУЩИН ЯК ЖЕНЩИН
Ню Йорк офіс: 335 E. 18th Street.
Понеділок, середа, пятниця від 10. рано до 8. веч. В неділі від 10. до 1.
Нюарк (Newark) офіс: 3 Belmont Ave. (cor. Court St., коло церкви) вівторок, четвер і субота від 2-ої пополудни до 8-ої вечер. 83вчс

ДР. ІВАН СМІТ
ЛІКАР УКРАЇНЕЦЬ. — СПЕЦІЯЛІСТ ОПЕРАТОР.
Години урядові: 12-2 попол. і від 6-8 вечер, а в неділі і свята від 10. рано до 2. попол. Телефон Stuyvesant 4493
Dr. JOHN SMITH, Jr.,
327 E. 17th St., New York, N. Y.

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР
С. М. КАУФМАН, М. Д.
СПЕЦІЯЛІСТ ХРОНІЧНИХ І ВНУТРІШНИХ НЕДУГ І АКУШЕР.
Години приняття: від 9. рано до 9. вечер, в неділі до 4. пополудни.
111 E. 7th ST., NEW YORK, N. Y.

DR. M. SMITH
16 E. 7th ST., NEW YORK
Tel. Orchard 6072.
коло Церкви св. Юрія.
Говорить по українськи.
Лічить успішно недуги мущин, женщин і дітий.
Наймодернійші електричні апарати.

ДР. Б. ГОГЕНБЕРГ
спеціяліст зі старого краю. Лічить недуги мущин і женщин, як внутрішні так і зовнішні. Переводить всякі операції. Дає недужим безплатну пораду.
DR. B. HOHENBERG,
304 — 2nd AVENUE,
(межи 17. а 18. улицею)
NEW YORK, N. Y.
Години офісові: щоденно від 8-ої рано до 8-ої вечер.
Телефон: 1882 Stuyvesant.

ШКОЛА АКУШЕРІЇ.
Учіть ся АКУШЕРІЇ в нашій школі або в своїй хаті під нашою дирекцією; старанна, цілковита і скора наука; приймаєсь кождого часу. По укінченю видаємо ДИПЛЬОМ. АДРЕСУВАТИ: International School of Midwifery, Inc., Dr. S. Deutsch, Pres., 229 E. 14th St., New York City. Телефон: Stuyvesant 933.

СПЕЦІЯЛІСТ
НЕДУГ МУЩИН І ЖЕНЩИН
Говорить по українськи.
Лічить всі хронічні застарілі слабости мущин і женщин.
ЛІКАРСЬКА ПОРАДА ДАРОМ.
Dr. ZINS
110 East 16th St. N. Y.
між Irving Pl. & Union Sq.
Год.: від 9. рано до 8. вечер.
В неділі від 9. рано до 4. поп.